TOVERI

Länsnen suomalaisen työväen äänenkannattaja, ilmestyy Astoriassa, Oregon, joka päivä paitsi sunnuntaina.

TOIMITUSKUNTA:
W. N. REIVO, SULO SYVÄNEN,
ADOLPH SALMI, ALEX SEVO,

TOVERI
(THE COMRADE)
The organ of the Finnish workers in the Western states. The only Finnish daily in the West. Published daily, except Sunday, at Astoria, Ore., by the Western Workmen's Publishing Society.
ANTTI J. PARTAN, Manager.

Entered as second-class mail matter July 18, 1912, at the postoffice at Astoria, Oregon, under the Act of March 3, 1879.

Ilmotushinta 60 senttiä tuuma.
Kihlaus- ja vihkimäilmotukset $1.50 kerta, $3.00 kolme kertaa tavallista kokoa ja suuremmat ilmotukset tilan mukaan.
Syntymä- ja nimenmuutosilmotukset $1.00 kerta, $2.00 kolme kertaa, tavallista kokoa.
Kuolemanilmotukset $1.50 kerta ilman värssyä ja 50 senttiä lisämaksua jokaiselta värssyltä ja kiitoslauseelta.
Halutaan tiedot, korkeintaan 30 sanaa, 50 senttiä kerta, kolme kertaa $1.00.
Naima- ja avioeroilmotukset, korkeintaan 75 sanaa, $2.00 kerta, kolme kertaa $5.00. Suuremmista yhteisilmotuksista tilan mukaan.
Kiitoslauseista tilan mukaan 60 senttiä tuumalta.
Paikkakunta-uutisilmotukset 60 senttiä tuuma.

Advertising rates, 60 cents per inch. Special discount is allowed for large and continuous advertisements.
TOVERI, BOX 99, ASTORIA, ORE.

TILAUSHINNAT
Yhdysvalloissa ja Canadassa:
Yksi vuosikerta..$5.50 6 kuukautta..$3.00
3 kuukautta... $1.60 1 kuukausi... .60
Suomeen ja muualle ulkomaille:
Yksi vuosikerta..$8.00 6 kuukautta..$4.25

SUBSCRIPTION RATES:
In the United States and Canada
One year.....$5.50 Six months.....$3.00
Three months..$1.60 One month..... .60

Toimisto sijaitsee toimnen ja Duane katujen kulmassa. Telefooni: konttori 365, toimitus 832.

Muuan työläisille heitetty "kastettu pala"

Frank Morrisonin, Amerikan Työväenliiton sihteerin, ilmotetaan selittäneen, että terästrustin äskettäin tekemä myönnytys, jolla se antoi kahdeksan tunnin työpäivän työläisilleen nimellisesti, ei ole muuta kuin toimenpide työläisten järjestymisen estämiseksi.

Terästrustin kahdeksan tunnin työpäivä ei ole todellinen vaan nimellinen. Työtä tehdään edelleenkin enemmän kuin kahdeksan tuntia päivässä, mutta ylitse kahdeksan tunnin menevä aika selitetään yliajaksi, jolta maksetaan korotettu palkka.

Luonnollistahan on, että terästrustin taholta tehdään mitä suinkin voidaan kaikenlaisen järjestymisen estämiseksi. Ennemmin hiukan myönnytyksiäkin, kuin työläisille järjestymisoikeutta. Terästrustin taholta on nimenomaan huomautettu tämän kahdeksan tunnin työpäivämyönnytyksen yhteydessä, että avonainen työmaa tulee edelleen jäämään voimaan, "ja", sanoo Morrison lausunnossaan, "olisi trustin esimies voinut siihen vallan asianmukaisesti lisätä, että me toivomme että se karkottaa työläisistä kaikki järjestymishalut."

Tämä terästrustin menettely ei ole ollenkaan erilaista kuin muittenkaan suurtehtailijain. Kaikki ne koettavat saada työläisensä luopumaan varsinaisista järjestymisvaatimuksistaan jollakin pienellä myönnytyksellä ja sitten selitetään, että kun myönnytyksiä saadaan muutenkin kuin union kautta, niin mitäpä koko uniolla on merkitystä, turhaan vain kuluttaa työläisten rahoja.

Ja jos unionistista liikettä pitääkin vain pelkkänä palkankorotusliikkeenä, niin saattaa helposti joutuakin sen ajatuksen valtaan, että jos palkankorotuksia muuten saa, niin unioita ei tarvita. Mutta unioilla on muutakin tehtävää, vieläpä paljoa tärkeämpi tehtävä kuin palkkojen korottaminen. Niiden pitäisi ainakin olla työläisten luokkatietoisuuteen herättäjänä ja heidän kasvattajanaan ottamaan käsiinsä yhteiskunnallisen tuotannon ja yhteiskunnallisen järjestyksen hoidon.

Pelkkänä palkankorotusliikkeenäkin sillä on sentään paljon merkitystä. Tässäkään tapauksessa ei terästrustin orjille olisi annettu kahdeksan tunnin työpäivää edes nimellisestikään, ellei terästrusti nähnyt uhkaa unioissa.

Samalla tavalla kuin työväenliikkeen radikaaliset virtaukset pakottavat porvariston tekemään vanhoilliselle unionismille myönnytyksen toisensa jälkeen, jota ne eivät muuten saisi, samalla tavalla pakottavat vanhoilliset uniot jälleen vuorostaan tekemään myönnytyksiä sellaisissa paikoissa, joissa ei niitäkään vielä tunnusteta. Estääkseen työläiset järjestymästä ollenkaan, tekee kapitalisti myönnytyksiä kun tiukka tulee ja taas kun työläiset kehittyvät askelta ylemmäksi ja alkavat pyrkiä teollisuusunionismiin, tekevät kapitalistit myönnytyksiä vanhoillisille järjestöille.

Terästrustin orjat ovat kaikista jälessä, joten niille ei vielä tarvitse antaa edes järjestymisoikeuttakaan. Niille riittää pieni kastettu pala aina toisinaan.

— Kun tiedemies sanoo ettei mailmalla ole ääriä, vaan että avaruus on ääretön, niin tuntuu se meistä järjettömältä. Mutta jos ajattelemme avaruudella olevan äären, niin se on vielä järjettömämpää.

— Tietoinen ihminen ei pelkää kuolemaa, hän tietää kuoleman olevan välttämättömän elämälle, samoin kuin ilta seuraa päivää.

Porvarillisen tiedemiehen ajatuksia koneista

Kun sosialistit panevat suuren painon sille, että koneitten käytäntööntulo suurteollisuuden palvelukseen luo perusteen työläisten ja koko ihmiskunnan vapautumiselle raskaan ja pitkän työpäivän raadannasta, niin porvarilliset tiedemiehet, esim. ranskalainen taloustieteilijä Charles Gide, selittävät sen vain koneitten herättämäksi turhaksi toivoksi.

Gide sanoo, että jos olisi mahdollista toteuttaa sosialistien toiveet työajan lyhennyksestä neljään tuntiin tai sitäkin alemmaksi päivässä, niin siitä voisi olla seurauksena hyvän ja helpon toimeentulon aiheuttama kansan rappeutuminen. Hän viittaa vanhanajan Rooman ja Kreikan yläluokan rappeutumiseen; kun orjat tekivät kaiken työn ja yläluokka sai olla täydellisessä toimettomuudessa, niin se rappeutui.

Olipa vanhanajan loiseläjäin rappeutumisen syynä mikä tahansa, niin sillä ei ole mitään yhteyttä sen kanssa, etteikö koneitten käytäntöönottoa voisi seurata työpäivän lyhennys.

Me emme kuvittele sosialistista yhteiskuntaa miksikään laiskojen paratiisiksi — kapitalistinenhan sellainen on — eikä silloin tule olemaan mitään loiseläjäluokkaa, joka rappeuttaisi yhteiskunnan. Päinvastoin on jokainen sosialistisessa yhteiskunnassa velvotettu työhön. Sosialistit eivät tavottele mitään kiinalaista yhteiskuntaa, jossa ei ole minkäänlaisia koneita, vaan työläiset työskentelevät kuusikintoista tuntia vuorokaudessa.

Koneitten käytäntööntulo ja suurteollisuuden kehitys osottavat aivan toista kuin mitä porvarilliset taloustieteilijät ovat sanoneet yhteiskunnallisesta kehityksestä. Koneitten käytäntööntulo on tehnyt mahdolliseksi työpäivän lyhentämisen, ja siitä huolimatta on työläisten tuottama tuotemäärä kasvanut ennenkuulumattomiin. Ei ole olemassa merkkiäkään mistään rappeutumisilmiöstä työläisten keskuudessa, päinvastoin ovat työläiset tulleet säännöllisemmiksi ja täsmällisemmiksi elintavoissaan ja heidän sivistysharrastuksensa ovat huomattavasti kasvaneet siellä missä työpäivää on lyhennetty.

Mainittu taloustieteilijä panee suuren painon sille, että koneet eivät muka voi suurestikaan lisätä sitä puolta tuotannosta, mistä hänen ajatuksensa mukaan kansan hyvinvointi varsinaisesti riippuu, nimittäin maanviljelystuotantoa. Hänen ajatuksensa perustuu siihen, ettei puimakone lisää yhtään jyvää pellon satoon, vaan päinvastoin hukkaa niitä jonkun verran.

Tämän ajatuksen pintapuolisuus on kuitenkin varsin ilmeinen heti kun ajattelemme, miten paljon työvoimaa täytyisikään käyttää, jos sama viljamäärä koottaisiin aavikoilta ilman konevoimaa. Ja vaikkapa eivät koneet olekaan kaikilla maanviljelysaloilla kehittyneet samalla tavalla, kuin tehdasteollisuudessa, niin se ei suinkaan vähennä koneitten arvoa ihmiskunnan palveluksessa hyvinvoinnin edistämisessä.

Yllaolevakin osottaa, mitä kaikkia hassutuksia porvaristo esittää tieteen nimessä sosialismin vastustamiseksi. Ja herkäuskoiset ihmiset pitävät aivan täytenä totena heidän esityksiään.

MAILMANKATSOMUKSIA

"MOSSELI"-SOSIALISMISTA

kirjottaa muuan New York Callin avustaja, selittäen miten lihasvoimien kehittäminen on sangen tärkeä työväenliikkeen velvollisuus.

Mahdollisesti se sitä onkin, mutta suurin osa työväestöstä ei ota sitä varsin vakavalta kannalta, emmekä mekään. Työläinen saa sitä "mosseli"-harjotusta toisinaan — ja melkeinpä ainakin — liikaakin, raataessaan pitkiä työpäiviä.

Mutta jos kerran voimisteluharjotuksia pidetään, niin tietysti on työläisille edullisinta yhdistää nekin omaan luokkaliikkeensä yhteyteen, sensijaan että käyttävät hyväkseen kaikenlaisten lakonrikkurivärväyslaitosten laittamia ansoja, joita on jo jokaisessa kaupungissa ja melkeinpä jo useilla tukkikämpilläkin. Irti porvareista, vaikkapa ei olisi kysymyksessä mikään muu kuin voimisteluharjotukset.

On kuitenkin eräitä "mosseleita", joiden harjotteleminen on sangen tarpeellista. Miten lienee ajatus-"mosselien" laita useallakin työläisellä?

Päättäen siitä hajanaisuudesta, joka työväenliikkeessä vielä vallitsee olisi välttämätöntä, että näitä ajatus "mosseleita" kehitettäisiin hiukan enemmän kuin tähän saakka on ollut laita. Kunnollista kirjallisuutta on saatavana Toverin kirjakaupasta, josta sitä olisi tilattava nyt, sillä vaikka minkälainen tauti sulkee ovet ja tekee keskinäisen seurustelun mahdotomaksi, niin kirja saapuu siltikin taloon ja sairaankin paranemisaika käy paljoa hupaisemmaksi huvittavan ja opettavan lukemisen kanssa, kuin yksin murjotellessa.

Tilatkaapa Toverista esim. **Vallankumouslliike Venäjällä,** suuri monisatasivuinen teos, jossa on paljon lukemista ja melkein yhtä paljon kuvia. Hinta $3.50.

Äskettäin on painosta ilmestynyt **Yhdysvaltain valtiolliset puolueet** (Hinta $1.25), joka olisi myöskin hankittava. Se on etupäässä hankittava senkin takia, koska se käsittelee sen maan oloja, jossa itse elämme ja johon nähtävästi nyt jäävät nekin, jotka vielä näihin saakka ovat kuvitelleet menevänsä takasin Suomeen.

Monta muutá kunnollista kirjaa olisi Toverin kirjakaupassa saatavana.

LIIAKSIKIN TYÖVOIMAA.

San Diegon, Cal., puuseppien union paikallisosaston toimesta on ilmotettu muille paikkakunnille, että niissä huhuissa, joiden mukaan San Diegossa olisi puute puusepistä, ei ole perää.

"Täällä on nyt ainoastaan yksi laivaveistämö," sanotaan tiedonannossa, "eikä sekään ole vielä varsin valmis. Kaikki puusepän työ on tähän saakka ollut rakennustyötä, eikä puusepistä ole ollut mitään puutetta. Paikallisen laivarakennusyhtiön kontoriin on jo jätetty satojen työläisten työhakemukset useille työaloille.

"Vallitseva palkka on kuusi dollaria päivältä, mutta täällä on paljon puuseppiä, jotka eivät ole saaneet ammattityötään ja niinollen ovat olleet pakotettuja tyytymään sekatyöläisten tehtäviin."

Tiedonannossa selitetään edelleen että huhut työvoiman vähyydestä ovat niiden liikkeellepanemia, joiden pyrkimyksenä on halvan työvoiman saanti.

Ja edelläolevia tiedonantoja tukee Työviraston edustajan äskettäin New Orleansissa pitämä puhe, jossa hän selitti, että ainoastaan halpapalkkaisesta työvoimasta on puutetta. Joissakin paikoin on tilapäistä puutetta työvoimasta, mutta nyt kun hallituksen työnvälitystoimistot ovat päässeet toiminnassaan alkuun, tulee se kyllä pian järjestetyksi.

Halvasta työvoimasta on aina puutetta. Työnteettäjät eivät koskaan halua maksaa sitä mitä työläiset vaativat, eivätpä edes sitä mitä työläisten välttämättömiin elinkustannuksiin tarvitaan.

NE OVAT JÄLLEEN KOHONNEET.

Elinkustannusten kohoamisesta voisi kirjottaa artikkelin kerran päivässä, tarvitsematta ollenkaan palata vanhaan asiaan, sillä ne kohoavat päivittäin.

Mutta niiden kohoamista ei merkitä virallisissa tilastoissa kuin aina toisinaan. Työläisen kukkaro on se jossa ne merkitään ja kenellä ei ole riittävän paksua kukkaroa, hänen vatsalaukkunsa kyllä sen tuntee.

Viimeksi julaistujen tilastojen mukaan ovat elinkustannukset länsirannikon kaupungeissa, Seattlessa, Portlandissa, San Franciscossa, Tacomassa ja Los Angelesissa kohonneet 46 prosentilla vuoden 1914 joulukuun viimeisestä päivästä vuoden 1918 kesäkuun alkuun. Monilla paikkakunnilla ovat ne kohonneet sentään paljoa enemmän ja näillä mainituillakin paikkakunnilla, sillä siihen saakka kuten kertomuksessakin sanotaan eivät vuokrat olleet vielä olleet varsinaisena tekijänä korotuksen aiheuttamisessa. Sittemmin ovat vuokrat kohonneet tavattoman paljon, joten elinkustannusten kohoamisprosentti voidaan nyt jo laskea lähenteleväksi kuuttakymmentä.

Vuotuinen keskimääräinen elinkustannusten määrä oli näiden tilastojen mukaan viime kesäkuulla Seattlessa $1,569, Tacomassa $1,536, Portlandissa $1,338, San Franciscossa $1 441 ja Los Angelesissa $1,288.

Meidän rakas Astoriamme ei ole saanut tilaa tässä virallisessa tilastokertomuksessa, mutta emme tarvitse sen puolesta hävetä, sillä elinkustannuksia on täällä osattu kohottaa aivan aito suurkaupunkilaiseen malliin ja vuokria vielä hiukan enemmän.

IHMISKUNNAN VITSAUKSET

Koko ihmiskunnan historia kertoo, että tavantakaa kulkutauti ja rutto ovat olleet ihmiskunnan rasituksena jonakin aikana ne ovat tehneet suurta tuhotyötä. Esimerkiksi Europassa 14-vuosisadalla tappoi niinsanottu "musta kuolema" liki kolmannenosan väkiluvusta.

Kulkutaudit ovat useammassa tapauksessa olleet seuralaisia suurissa sodissa ja katovuosina nälästä. Näyttää siltä kuin yksi onnettomuus toisi mukanaan toisetkin vitsaukset rasittamaan ihmiskuntaa.

Nykyaikana on paljon työskennelty kulkutautien estämiseksi ja onkin siinä edistytty melkoisella menestyksellä, jopa siinä määrässä, että on luultu ne estetyksi tykkänään sivistysmaissa, vaan se näkyy olevan harhaluulo. Nyt parhaillaan oleva lentsu todentaa, ettei vielä läheskään kulkutautia voida hallita.

YHDELLE KÄY NIINKUIN TOISELLEKIN.

Joku aika sitten tapahtui Portlandissa huvittava tapaus, kun taantumuksellinen kouluhallitus hylkäsi Muzzey'n Amerikan historian sentähden kun siinä käsitellään työväenkysymystä nykypäivän tapahtumain valossa ja sitä että työväenjärjestöillä oli suuri vaikutus valtioasioihin presidentti Grantin hallituskautena.

Muzzeyn historia hylättiin kelpaamattomana Portlandissa. Nyt vierotaan samasta synnistä Seattlessa Robinsonin historiaa. Ja Oaklandissa, Cal., on Meyersin kouluhistoria tullut saman kohtalon alaiseksi.

Totuus ei ole valtaluokkaa koskaan tyydyttänyt.

Puiden kaataminen sähköllä

ei ole enää mikään uusi keksintö, vaikka ei sitä ole kai laajemmalta asetettu käytäntöön. Se on amerikalaisten tekemä ja käy sillä puiden kaataminen helposti, sanotaan. Puun ympärille asetetaan vahva platinalanka, joka vähkövirran avulla saatetaan hehkuvaan tilaan. Lankaa hilataan sitten edestakasin aivan kuin sahaa ja sanotaan sen syöpyvän puun lävitse varsin nopeasti.

— Vallankumous on huippukohta luokkataistelussa, jossa mittelevät voimiaan vallassaoleva luokka ja valtaan pyrkivä, siitä kumpi jää hallitsevaksi mahdiksi yhteiskunta-asioissa. Se ei tapahdu ihmisten hyvästä eikä pahasta tahdosta, vaan sen tilanteen luo se, että ihmisten yhteiskunnalliset edut ovat ristiriidassa.

Sosialistien ehdokkaita tulevissa vaaleissa

OREGONISSA

Liittovaltain kongressiin virkakaudeksi, joka päättyy maaliskuun 4 pnä, 1919, **MARTHA E. BEAN,** Vale'sta.

Liittovaltain senaattiin virkakaudeksi, joka alkaa maaliskuun 4 pnä, 1919, **A. SLAUGHTER,** Salemista.

Kongressimiehiksi:—

Ensimäisestä piiristä: **HARLIN TALBERT,** Albanysta.

Toisesta piiristä: **H. WARMHOLTZ** La Grandesta.

Kolmannesta piiristä **H. M. WICKS** Portlandista.

Kuvernööriksi — B. F. RAMP, Salemista.

Valtion rahastonhoitajaksi — PAULINE SEARS, Vale'sta.

Ylioikeuden tuomariksi — H. W. EVANS, Roseburgista.

Yleislakimieheksi — E. L. CANNON, Dixonvillestä.

Opetustoimien ylivalvojaksi — INEZ AUGUSTA LUSK, Myrtle Pointista.

Työtilastollisen toimiston ja tehdastarkastusviraston hoitajaksi — AUGUST NIKULA, Astoriasta.

Public Service kommissionin jäseneksi — J. F. JOHNSON, Vale'sta.

Vesihallituksen päälliköksi — Ensimäisestä piiristä **MAX BURGHOLZER,** Eugenesta. — Toisesta piiristä **A. E. MCFARLAND,** Hermistonista.

MULTNOMAH KAUNTIN EHDOKKAAT.

Valtiosenaattoriksi HENRY WEBBER.

Valtion lainlaatijakunnan jäsenehdokkaiksi MRS. J. GROTH, ALVINA HAGEN, MRS. J. JACKSON, C. W. HURST, P. KÄHKÖNEN, M. KLEINER, P. PETERSON, MATT SCHLEGEL, O. H. STERNBERG, PETER STREIFF, W. A. TUCKER, H. S. WARREN.

Komissionereiksi: H. J. BISHOP P. FALLEN.

Sheriffiksi: W. E. NEEF.

Kauntin kirjuriksi ERMA LAMB.

Rahastonhoitajaksi: L. L. HUNNICUTT.

Koroneriksi: F. W. FRY.

Konstaapeliksi: GEO. MENZEL.

WASHINGTONISSA:

Kongressimiehiksi:—

Ensimäisestä piiristä: **HULET M WELLS.**

Toisesta piiristä: **JAMES M. SALTER.**

Kolmannesta piiristä **O. T. CLARK.**

Neljännestä piiristä: **WALTER PRICE.**

Viidennestä piiristä: **PETER HARRISON.**

CALIFORNIASTA:

Kuvernööriksi: HENRY H. ROSER.

Varakuvernööriksi: ELVINA S. BEALS.

Tarkastajaksi: JOHN C. TAYLOR.

Rahastonhoitajaksi: H. K. ALBRIGHT.

Yleiseksi syyttäjäksi: HARRY M MCKEE.

Ehdokkaat Alameda kauntissa:

Kongressiin, 6:des piiri: **LUELLA TWINING.**

Valtion senaattiin: 14 piiri, **J. EDWARD MORGAN.**

16 piiri: **GEO. NISBET.**

Lainlaatijakuntaan: 34 piiri, **A. H STEWART.**

35 piiri, **GUY E. REGULA.**

36 piiri, **FRED W. VOIGT.**

37 piiri, **J. O. JOHNSON.**

38 piiri, **P. B. COWDERY.**

39 piiri, **W. F. DRURY.**

40 piiri, **W. T. DRAKE.**

41 piiri, **HERBERT L. COGGIN.**

San Francisco kauntin ehdokkaat:

Kongressiin: 4 piiri, **WILLIAM SHORT.**

5 piiri, **THOS. F. FEELEY.**

Lainlaatijakuntaan: 21 piiri, **MARTHA STEINER.**

22 piiri, **FRED BERGSTROM.**

23 piiri, **WALTER E. WALKER.**

24 piiri **RICHARD E. GILLER.**

25 piiri, **WALTER TOWERS.**

26 piiri, **J. A. RAGSDALE.**

29 piiri, **KORA CALLAWAY.**

Los Angeles kauntin ehdokkaat:

Kongressiin: 10 piiri, **JAMES H. RYCKMAN.**

9 piiri, **GRACE SILVER HENRY.**

Yhdysvaltain senaattiin: 29:s senaattoripiiri, **H. G. MENHENNICK.**

34 senaattoripiiri, **J. LEAVITT.**

38 senaattoripiiri, **D. M. KERNOCHAN.**

Valtion lainlaatijakuntaan:

Burbank:

61 piiri, **SAMUEL ROBBINS.**

Los Angeles:

63 piiri, **W. H. PETERSON.**

64 piiri, **WILSON BLAIZE.**

65 piiri, **GUS. KUENTZ.**

66 piiri, **LEO LASKOVSKI.**

71 piiri, **L. M. STORY.**

73 piiri, **A. PETERSON.**

75 piiri, **IONA G. WOODARD.**

74 piiri, **WM. J. SCULLY.**

Ylituomareiksi:

CHAIM SHPIRO, Los Angeles.

CORNELIUS M. ENNS, Los Angeles.

Osastot ja yksityiset jäsenet, tehkää parhaanne näiden ehdokkaitten valituksitulemiseksi, sillä ne ovat aincat jotka kuumtelevat työväestön ääntä vaalien jälkeen. Sosialistipuolueen ehdokkaat ovat työväestön nimittämät ja siis myöskin työväestön kontrolleeraamat valituksi tultuaan.

Se suomenkielen korottaminen

Joitakin aikoja takaperin kirjotti maankavaltaja-professori Mikkola jossakin Suomen lahtarilehdessä, että maahan on välttämättä saatava kuningas suomenkielen korottamisen takia — silloin vasta saataisiin suomenkieli kaikumaan kuninkaan linnasta köyhimpään mökkiin asti. Kun se kuningas oli noudettava Saksasta, olisi suomenkielen "kaikuminen" kuninkaan linnassa saattanut olla jotakuinkin niitä näitä, supistunut ehkä muutamain mehevimpäin kirosanojen kajahtelemiseen. Tuo nyt on kuitenkin sivuasia. Pääasia on: maksaako vaivan ruveta kehittämään kaikenlaisten pikkukansojen kieliä itsenäisiksi sivistyskieliksi?

Se joka tieteellisissä tai teknillisissä tutkimuksissa joutuu nykyaikaisten sivistyskielien kanssa tekemisiin, piankin tulee kokemaan, että noita sivistyskieliä on nyt jo Europassa liian monta. Pysyäkseen näillä aloilla aikansa tasalla, täytyy oppia ainakin tärkeimmät Europan sivistyskielet — saksa, ranska englanti ja italia — siinä määrässä, että voi niillä ilmestyvästä kirjallisuudesta ottaa selvän.

Entiseen aikaan oli asia paljoa yksinkertaisempi: kaikki tieteellinen ja yleensä arvokkaampi kirjallisuus ilmestyi yksinomaan latinankielellä, jolla myöskin opetus kaikkien Europan maitten kouluissa kävi. Latina tosin oli ja on "kuollut" kieli siinä merkityksessä, että sitä semmoisenaan ei enää vuosisatoihin ole tavattu kansan kielenä missään maassa. Mutta mitäpä siitä: Jokainen opin tielle yrittävä oppi sitä auttavasti, ja sillä kielellä oli kaikki aikakauden sivistys saatavissa.

Samaanhan sitä nykyään pyritään: yhteiseen mailmankieleen. Sitä varten keksittiin aikoinaan Volapuk, ja sitä tarkottaa nykyään eräissä piireissä innolla harjoteltu Esperanto. "Kuolleita" nekin kielet ovat, vieläpä keinotekoisia. Ainoastaan vähän latinaa etevämpiä selvyydessä säännöllisyydessä ja yksinkertaisuudessa.

Usein kuulee kauhulla puhut tavan siitä ajasta, jolloin Suomenkin kouluissa opetus kävi latinaksi. Kuvataan mielettömäksi ajanhukaksi sitä, että umpisuomalaisten lapsien ensi työkseen täytyi oppia aivan outo kieli. Mutta siinä ei ollut mitään sen kauheampaa kuin on siinäkään että meidän Amerikan suomalaisten lapset tämän maan kouluissa ensimäiseksi joutuvat oppimaan englanninkielen, joka näihin asti on monessa suomalaisessa perheessä ollut jotakuinkin tuntematon. Ja kuitenkin suomalaiset lapset yleensä hyvin pitävät puolensa koulussa niille, joilla englanninkieli on äidinkielenä ja joiden siis ei mitään uutta tarvitse opetella. Tietysti siinä, vieraan kielen oppimisessa on vaikeutensa, varsinkin alussa. Mutta onpa siitä voittokin huomattavain ponnistuksien arvoinen: saavat valtaansa edes yhden nykyaikaisen sivistyskielen jolla ilmestynyt suunnattoman laaja kirjallisuus on tässä maassa koulun käyneelle suomalaislapsellekin avoimena. Latinankielen oppiminen, joshan lienee ollut suhteellisesti vaikeampaa, kun ei ollut tilaisuutta sitä jokapäiväisessä elämässä koulun ulkopuolella suullisesti harjotella, oli myös vastaavassa määrässä edullisempaa, sillä sen opittua oli muiden vierasten kielien opetteleminen melkein turhaa ylellisyyttä. Jokseenkin kaikki inhimillinen tieto mitä länsimaissa siihen aikaan oli saatavissa, oli latinankielistä.

Yhden vieraan kielen oppiminen lapsuuden ja nuoruuden ijällä ei ole mitään ylivoimaista. Ne jotka yhtä yleismaailmallista keinotekoista kieltä suunnittelevat, olettavat jokaisen keskinkertaisilla henkisillä lahjoilla varustetun ihmisen missä mailman ääressä tahansa voivan oppia sitä melko helposti. Suomen kansakoulutissa voitaisiin joku sivistyskieli — joko elävä taikka kuollut — aivan hyvin opettaa siinä ajassa mikä nyt kulutetaan niinsanotun "uskonnon" opetukseen. Kuten tiedämme, kuuluu siihen katkismuksen ja raamatunhistorian opetus. Katkismuksen nimellä opetetaan lapsille — pääasiallisesti koneellisina ulkoläksyinä — uskonopillisia ongelmia joka ovat sekä oppilasten että useimpain opettajienkin käsityskyvyn yläpuolella. Ajan käyttäminen sellaisiin on suunnatonta tuhlausta. Raamatunhistorian opetuksella yritetään lapsia tutustuttaa ammoin sitten kuolleeseen heprealaiseen kulttuuriin joka ei edes kansa- tai muinaistieteellisesti ole erittäin suuren arvoinen, ja jolla on oleellista merkitystä ainoastaan juutalaisen kansallisuuden säilymiselle ja koossapysymiselle. Latina, ollen useimpain eurooppalaisten kielien rakenteellisena pohjana ja enimpien niissä tänäkin päivänä käytettäväin sivistys- ja teknillisten sanojen alkuperäisenä lähteenä ei itse asiassa ole läheskään niin tönköksi kuollutta kuin hebrealaisen pappisvaltiuden aikainen kulttuuri. Eikä niin "haisevaa" kuin tuo uskonnon opetuksen nimellä harjotettu pimitystyö taantumuksellisen järjestelmän palveluksessa.

Jos Suomi vielä olisi ollut Ruotsin vallan alaisena, olisi suomalaisissa kansakouluissa epäilemättä vaadittu opetettavaksi ruotsinkieltä. Ruotsi ei sivistyskielenä ole paljoa suuremman arvoinen kuin suomikaan, sekin kun on vain vähälukuisen kansan kieli. Mutta sen opetuksesta olisi toki ollut enemmän todellista etua kuin uskonnon opetuksesta, sillä ruotsinkielen avulla on helpompi oppia muita teutonilaisperäisiä kieliä, niiden joukossa saksaa ja englanninkieltä. Etuna Ruotsin kirjakielessä on se, että yleiseuroppalaiset sivistyssanat siinä ovat enimmäkseen säilytetyt semmoisinaan, kääntämättöminä, joten ruotsinkieltä opiskellessa jo tulee omaksumaan suuren joukon uusia inhimilliseen sivistykseen kuuluvia käsitteitä ja tuntemaan ne oikeilla nimillään.

Venäläisen imperialismin viimeisiä ponnistuksia ennen kukistumistaan oli venäjänkielen pakottaminen oppiaineeksi Suomen kansakouluihin. Määräys tuli vasta niin myöhään, että siitä ei liene juuri minkään vertaa ehditty käytännössä toteuttaa edes kokeiksi. Venäjänkielen taidolla on suuri käytännöllinen merkitys, sillä maantieteellisen asemansa ja sivistystasonsa puolesta on Suomelle luonnollisinta ja verrattomasti edullisinta olla taloudellisessa ja valtiollisessa yhteydessä Venäjän kanssa. Muiden ajateltavissa olevien naapurimaiden liitossa Suomi auttamatta joutuisi ala-arvoiseen, riistettävään asemaan, kun se sitävastoin Venäjän yhteydessä voisi olla tasavertaisena, ehkäpä monessa tärkeässä suhteessa johtavanakin. Mutta sivistyskielenä venäjänkielellä ei ole suomalaiselle sitä sivistyskielen arvoa, että sitä sen takia kannattaisi oppia. Venäjänkielinen tieteellinen ja teknillinen kirjallisuus on suurimmaksi osaksi käännöskirjallisuutta, niinkuin on suomalaisenkin tämänlaatuisen kirjallisuuden laita. Omintakeista on vain kaunokirjallisuus ja tiedon ensimäisiä alkeita käsittelevä kirjallisuus — niin, ja uskonnollinen hartauskirjallisuus, jolla ei ole edes kaunokirjallisuuden kielellistä eikä muuta arvoa.

Jos saksalaiset olisivat nykyisessä mailmansodassa onnistuneet sillä tavoin kuin Suomen porvarit luulivat, niin että Saksan valta Suomessa jäisi pysyväiseksi, tulisi tietysti saksa olemaan Suomessa sivistyskielenä yhtä yleisenä kuin ennen ruotsi ehkäpä yleisempänä, ja luultavasti otettaisiin sen opettaminen kansakoulujen ohjelmaan. Sen oppimiseen käytetty aika ei suinkaan olisi turhaan menetetty, sillä saksa on Europan tärkeimpiä — joshan ei kaikista tärkein — sivistyskieli. Umpisuomalaiselle se on paljoa helpompaa oppia kunnollisesti kuin esim. ruotsi. Se on selvä-äänistä, kovaa ja karkeaa, kankean säännöllistä siis näissä suhteissa suomenkielen kaltaista. Kielenkseen se on rumimpia ja epämiellyttävimpiä mitä löytyy, ei ainoastaan ulkolaisten korvaan, vaan sivistyneet saksalaiset itsekin myöntävät kielensä olevan jäykkää, vieläpä rumaakin. Mutta se on kehitetty erinomaisen täsmälliseksi kaikenlaisia tieteellisiä ja teknillisiä tarkotuksia varten, ja sillä on tähän saakka ilmestynyt mailman runsain ja ainakin parin viimeisen vuosisadan kuluessa arvokkain kirjallisuus. Epävarmempaa on, tuleeko täst'edes asianlaita olemaan samanlainen. Pahin vika, ulkomaalaisen kannalta katsoen, nykyisessä Saksan kirjakielessä on se, että kansallisen turhamaisuuden tyydyttämiseksi on siitä koetettu karsia pois kaikki vierasperäiset sanat, niiden joukossa myös yleisinhimilliseen sivistykseen vakaantuneet kreikkalais- ja latinalaisperäiset teknilliset sanat, ja niiden sijaan sepitetty puhtaasti saksalaisia useinkin hirveän pitkiä, enemmän taikka vähemmän — tavallisesti vähemmän — onnistuneita vastikkeita. Moisten kielellisten epäsikiöitten keksiminen ja opetteleminen on etenkin ei-saksalaiselle aivan turha, sillä paljoa helpompi hänen on oppia nuo sanat siinä alkuperäisessä muodossaan jossa muut europalaiset sivistyskielet niitä käyttävät. Toinen oikeutettu muistutus saksankielen valitsemista vastaan minkään